СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 234. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 29-го листопаду 1945. No. 234. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, November 29, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГОРЛІ ЗРЕЗИҐНУВАВ ЗІ СТАНОВИЩА АМБАСАДОРА В КИТАЮ; МАРШАЛ НА ЙОГО МІСЦЕ

Зовсім несподівано, не повідомивши навіть президента або секретаря стейту, майор ґенерал Петрик Дж. Горлі зрезиґнував зі становища амбасадора до Китаю. На його місце президент іменував ґенерала Джорджа С. Маршала, який недавно зрезиґнував із становища начальника ґенерального штабу.

Резиґнація Горлія була не лише несподіванкою, але теж і ударом для адміністрації Трумана. Горлі перебував від кількох тижнів у Злучених Державах і мав за кілька днів виїхати до Китаю. Замісць того він оприлюднив причини, чому він покидає становище, а в своїй заяві він гостро скритикував політику Злучених Держав в Азії, яку назвав недемократичною, а імперіялістичною і таку, що помагає советській Росії або Анґлії. Він закинув Росії поширювання большевицького імперіялізму, а Анґлії підтримування давнього кольоніяльного імперіялізму. Злученим Державам закинув Горлі недостачу демократичної американської політики і підкопування становища Америки на Сході. Недостачі в цій політиці ведуть неоспоримо до третьої світової війни, каже Горлі. Зокрема заатакував Горлі професійних дипльоматів в департаменті стейту, які підтримують політику комуністичного імперіялізму і тим доводять до роздвоєння американської політики в Азії. Ці прихильники Советів недопускають до уформування демократичної політики, каже Горлі.

НЕМА ВИГЛЯДІВ НА УСПІХ КОНФЕРЕНЦІЇ КАПІТАЛУ И ПРАЦІ.

Розбіжности на конференції представників капіталу й праці у Вашинґтоні дійшли до такого стану, що нема виглядів на успішне покінчення конференції. Лише одна комісія винесла досі спільні резолюції, чотири не мають зовсім виглядів на згоду, а одна ще не виявила вислідів нарад. Екзекутивний комітет конференції зажадав звітів від комісій, щоб можна відбути негайно повне засідання конференції. Надіються, що конференція покінчиться ще біжучого тижня.

Зогляду на те, що появилися прилюдні вісти, начеб підприємство Дженерал Моторс приняло пропозицію піти на переговори з юнією автомобілевих робітників під опікую урядових представників, предсідник корпорації Дженерал Моторс, Чарлз Е. Вилсон заявив, що він не поїде на пляновані переговори до Вашинґтону.

АРЕШТУВАЛИ ВІСІМ ЛЮДЕЙ ЗА ОБКРАДАННЯ РОШЕН РІЛІФУ.

Упродовж останних шість місяців завважили крадіжі убрання орґанізації, що тепер діє під назвою Американське Товариство для Рошен Ріліфу і має осідок під ч. 5 Сідар Стріт у Ню Йорку. Бюро окружного прокуратора оприлюднило, що вже приловлено двох помічників і щість шоферів, які переводили крадіжи убрання. Коли шофери везли убрання до складниці, помічники давали їм вказівки, щоб вони завертали до Джека Ґанца і Сема Монтаґа, обох з Бруклина. Вони мали свій бизнес під назвою „М. Г. Трейдинг Корпорейшен", приміщений під ч. 222 Іст Бродвей в Ню Йорку. Шофери походять з різних дільниць. Усім арештованим закидує поліційний суддя Алфред М. Линдав крадіж убрання вартости пять тисяч долярів. Таке подано в ґазеті Геральд Трибюн з 28. листопаду.

ПРЕЗИДЕНТ РУЧИТЬ ЗА ДОПОМОГУ ГОЛОДУЮЧИМ.

Президент Труман у листі до канадійського посла в Вашинґтоні Л. В. Пірсона запевнив світ, що „американський нарід не буде сидіти безчинно при харчових припасах вчасі, коли інщі краї примирають з голоду". Він представив страшний образ нужди в европейських та азійських краях на підставі звіту департаменту стейту. Хоч в перевозовій справі панують недостачі, президент заявив, що Злучені Держави зроблять усе, що можливе, щоб переслати заморе допомогові припаси як найскорше.

МІЛІОН І ЧВЕРТЬ ДЛЯ ПАЛЕСТИНИ.

На руки сіоністичного провідника д-ра Хаїма Вайцмана, який є предсідником Жидівської Аґенції для Палестини, передано чек на $1,250,000, на заложення Наукового Інституту в Палестині. Чек передав голова товариства Наукового Інституту імени Вайцмана, Едмунд Л. Кавфман, з нагоди обіду, виданого на честь Вайцмана в готелю Валдорф Асторія.

Сенатор Ґвілер проти дальшого втихомирювання Росії

З нагоди дискусії в сенаті над законопроектом для участи Злучених Держав в Орґанізації Обєднаних Держав, сенатор Бортон К. Гвілер з Монтани виголосив чотиригодинну промову і предложив 72 документи з доказами, що відносини у світі змінилися від часу конфенції в Сан Франсиско і тому Злучені Держави повинні покинути УНО, а скликати від себе мирову конференцію, з Росією чи без Росії, аби встановити світовий лад. Головну частину промови звернув Гвілер проти політики Росії, якій закинув, що вона хоче завести невільництво над білими людьми. Урядови Злучених Держав закинув сенатор сліпу підтримку советської Росії, яка при помочи американського Ленд-Лізу дала змогу маршалови Сталінови заграти таку музику, що під її звуки цілий світ скаче, як Росія грає. „Ті засади, за які ми пішли до війни проти Німеччини й Японії дали притоку до триюмфу Росії. Ми увільнили одні народи Европи й Азії з неволі і віддали їх з рук одного нелюдського диктатора в кріваві і тиранські руки другого. Ми так збезчестили демократію, за яку ми боролися, що колиб ми її поставили перед суд, ми переконались би, що це явногрішниця, яку прогнано з вулиць хаосу!' — так зясував Гвілер поведінку великих потуг після війни. Потім ще сказав: „Америка мусить перестати втихомирювати і ходити на компроміси в справах засад, всеодно чи з Росією чи з Анґлією". Потім Гвілер перейшов подрібно поневолювання малих держав Росією, не зважаючи на це, що ми їм обіцяли Чотири Свободи. Причиною того була політика Злучених Держав, яка не спинила Росії в її загарбницькім поході.

ГОЛ ГНІВАЄТЬСЯ НА ВІЙСЬКОВУ КОМІСІЮ ПЕРЛ ГАРБОРУ

Бувший секретар стейту Кордел Гол, у своїм дальшім свідоцтві перед спільною конґресовою комісією Перл Гарбору назвав „ганьбою" звіт військової комісії, яка досліджувала причини, які спонукала Японію до нападу на Перл Гарбор 7. грудня 1941 р. Особливо негодував Гол на це місце в звіті, де військова комісія твердить, що то Гол „потиснув за ґузик, який розпочав війну". Гол твердив, що колиб Америка була вчасі миру приготувалася до війни, тоді ні Німеччина ні Японія не булиб відважилися піти війною проти Злучених Держав.

Бувший амбасадор Джозеф С. Ґру у своїм зізнанню виказав, що він остерігав президента Рузвелта перед неминучим зударом з Японією.

Іранські повстанці машерують на Тегерин, столицю Ірану, яка готовиться до оборони

Іранський уряд звідомляє, що збунтована мілітарна сила посувається з північного Ірану, з провінції Азербейджен, в напрямі Тегерану. Теж кажеться, що азербейдженці домагаються автономії в рамах Ірану. Повстанці мають посуватись двома шляхами. Одна постанча група мала заняти Такістан і находиться 85 миль від столиці краю. Є сумніви, чи повстанці захочуть здобувати Тегеран, що є укріплений та якого оборону тепер ще скріпляється. Але може статись щось інше, а на що мабуть рахують повстанці. Може вибухнути бунт у самій столиці. Уряд дещо успокоївся, як Злучені Держави та Британія вислали гострі ноти до Москви, вимагаючи вияснення в справі подій в північнім Ірані, де стоїть советське військо. Та, назагал, панує таке переконання, що ту справу можна полагодити найскорше безпосередними переговорами ірянського уряду з Москвою.

БРИТІЙСЬКИЙ ФАШИСТ ЗАПЛАТИВ 500 ФУНТІВ ЗА БЮСТ ГІТЛЄРА

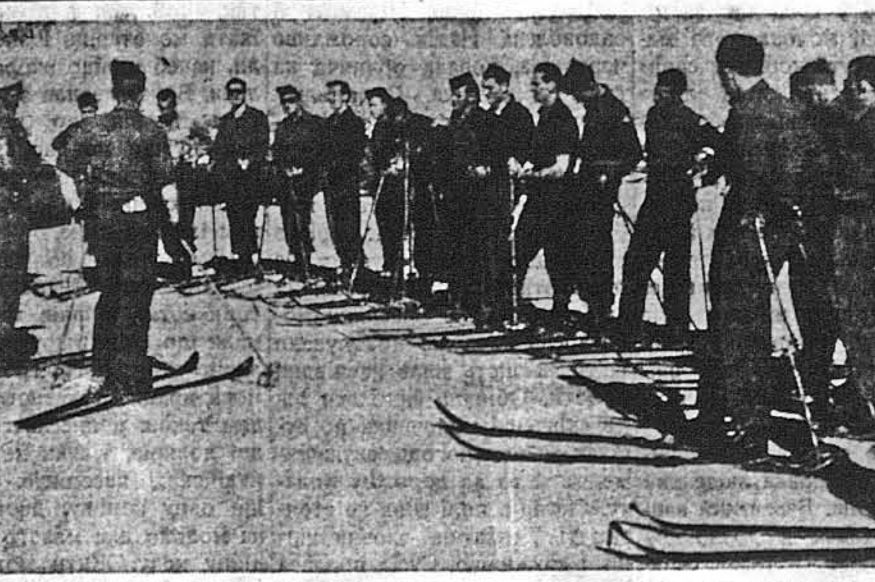
При ліцитації того, що містилося в німецькій амбасаді в Лондоні, виставлено на продаж теж і ґранітний бюст Гітлера, що був в амбасаді. Дехто хотів купити „на памятку" як чудовище, та ціну постійно підбивав капітан Роберт Ґордон-Кенінґ, так що вкінці купив той бюст за ціну 500 фунтів штерлінґів, кажучи, що цей бюст поверне до Німеччини за яких 25 років. Капітан Ґордон-Кенінґ є відомим передвоєнним британським фашистом. Він сидів у тюрмі в часі від 1940 до 1943 року, згідно з постановами про краєву оборону.

КРАЙ, ЩО Є УНІКАТОМ, БО НЕ ХОЧЕ НІЩО ВИВОЗИТИ

В Британії, як кажеться офіційно, щоби було що їсти, треба вивозити товари до чужих країв, а звідтам спроваджувати харчі. Тому постійно збільшається експорт. А в малій Ірляндії є тепер навпаки. Там уряд забороняє вивіз, або зменшає його до мінімума. Каже, що якщоб був дозвіл вивозити, то скоро Ірляндія лишиласяб без нічого.

В БРИТАНІЇ НЕГОДУЮТЬ НА АМЕРИКАНЦІВ ЧЕРЕЗ ПОЗИЧКУ

Сентимент британців до американців зачинає набирати, як кажуть, терпкого тону. А це тому, що не іде всьо гаразд з тими біліонами позички, що їх Британія хоче дістати у Злучених Державах. Анґлія, як там кажуть, вела два роки війну власними силами і сильно знищена, а Злучені Держави так не потерпіли. Та що найважніше: Британія готова не ратифікувати договору з Бретон Вудс, якщо вона не зможе заняти в світі відповідного місця теж і під фінансовим оглядом. А щоб таке могло статись, вона мусить дістати велику позичку в Злучених Державах і на вигідних умовинах. Якщо так не станеться, то проти-американський сентимент буде зростати.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ НА ЛЕЩЕТАХ.—Тим нашим воякам, що є в Швайцарії, й то в славній кліматичній місцевости Давос, як бачимо, зле не поводиться. Дістають даром науку, як їздити в горах на лещетах. Дооколичне населення пожичило їм навіть лещета!

НІМЕЧЧИНА ГОТОВИЛАСЬ ДО ВІЙНИ ЩЕ ПЕРЕД ГІТЛЄРОМ

Американський прокуратор предложив судови в Норемберзі повно різнородних документів з історії Німеччини між двома світовими війнами, з яких ясно виходить, що Німеччина взялася по Версайськім договорі до підготовки до нової війни. Спершу в такий спосіб, що саботувала зобовязання, що їх перебрала Версайським договором, потім тайним зброєнням, поки не прийшов до влади Гітлер, коли то вже вживано усіх можливих шахрайських способів, щоби тайно зброїтись, не зраджуючи цього ні перед світом, ні перед самим німецьким народом. Це останнє було особливо складне, бож треба було добувати величезні суми гроша не тільки з чужих країв дорогою позичок, але й з податків, накладених на німецьке населення. В тому всьому помагав Гітлерови фінансовий „чарівник", Гялмар Шахт. Німецький ґенеральний штаб підготовлявся до нової війни зараз по прогрі першої світової війни, але та підготовка набрала величезних розмірів доперва тоді, як прийшов до влади Гітлєр. Те саме було й з німецькою воєнною фльотою. Усі ті махінації, як каже американський прокуратор, видно якнайкраще з предложених офіційних документів.

МОЛОТОВ НЕ БУДЕ ЗІЗНАВАТИ.

Перед Міжнародним Мілітарним Трибуналом в Норемберзі не зізнаватиме Вячислав Молотов, советський комісар заграничних справ, згідно з тим, що заявив на суді ґен. Роман Руденко, головний советський прокуратор. Перше було проголошено, що Молотов буде зізнавати.

ГЕС НЕ ТАКИЙ ХВОРИЙ!

Нацїст ч. 3, себто Рудольф Гес, що є між націстівськими злочинцями, яких судять в Норемберзі, не є такий хорий, за якого уходить. Таке заявивли аліянтські психіятри. Кажуть, що його память недописує, але з цього можна його вилікувати.

СОВЄТИ ЗА ЧЯНҐОМ.

Таке мало би бути, коли іде про Манджурію. Китайський уряд Чянґ Кай Шека, як звідомляють з Чунґкінґу, мав погодитись з Советами в справі Манджурії в такий спосіб, що советські війська мають приказати китайським комуністам опустити Чанґчун, столицю Манджурії, а теж і Мукден, та улекшити заняття тих міст китайськими націоналістичними військами. Ті останні вже були в столиці, але їх звідтам комуністи вигнали. Теж кажеться, що советські війська останугь в Манджурії один місяць довше й заберуться звідтам десь біля 1. січня 1946. Головне в тій новій умові з Советами є те, що Совєти обіцяли націоналістичному китайському урядови активну допомогу в боротьбі з китайськими комуністами. Та що з цього вийде, покаже доперва будуччина.

ЩЕ НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ, ЩОБ РОЗГЛЯНУВСЯ!

Щоб стягнути Злученим Державам від Японії воєнне відшкодовання, треба спершу знати, яка є фінансова спроможність Японії. Це є причина, чому виїхав до Японії Едвин С. Полі, спеціяльний відпоручник президента Трумана. Тепер йому треба дістатись до Манджурії й Кореї, щоб там розглянутись у тому, що залишили японські окупанти. Департамент стейту вислав до Совєтів прохання на дозвіл відвідати цьому відпоручникови північну Корею, що є під совєтською окупацією, але покищо відповіди на це не дістав. Прохання вислано 16. листопаду.

ПОВОДИТЬСЯ СПРАВЕДЛИВО!

Таке сказав про Совєтський Союз фінський міністер заграничних справ, Карль Йоган Енікел, коли обговорював теперішні відносини між Фінляндією і Совєтами. Каже, що Совєти не нарушують тепер незалежности Фінляндії й придержуються того, що є в умовинах перемиря. Та, казав міністер, вимоги того перемиря, коли іде про економічний бік, є дуже тверді. Тому вся загранична торговля звернена тільки на те, щоби добути засоби на сплачування репарацій. Ще сказав, що Фінляндія хоче якнайскорше стати членом Орґанізації Обєднаних Держав, та що вона не заключила ніякого мілітарного договору з Росією. А теж є і проти приналежности Фінляндії до бльоків, хочби такого, як з Швецією і Норвеґією. З тими останніми, казав міністер, Фінляндія мала завжди тісні культурні та економічні звязки.

ЕВАКУАЦІЯ НА ЯВІ.

Нема ясних відомостей з Яви, а те, що говориться про індонезький революційний рух покрите якоюсь тайною. Зате певне, що війна ведеться далі, бо британці беруться евакувати з середини краю 12,000 бувших інтернованих та полонених, яких життя загрожене. З того, що британці висилають щораз сильніші повітряні ескадри для бомбардовання, виходить, що боротьба стає щораз завзятішою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРЕЦІНЬ ХТОСЬ ОБІЗВАВСЯ!

Знайшлася американська жінка, що діставшись до конґресу, заступилась тамже і за найнещасливіших з нещасливих, себто і за українських скитальців. Щодо цього є вона в конґресі — першою, за що належиться їй щира подяка і признання.

Є нею відома журналістка і письменниця, пані Клер Бут Лус, конґресменка зо стейту Конетикат.

Не можна сказати, щоб в конґресі не порушувано справи европейських біженців, чи там бездомних і бездержавних. Навпаки, треба ствердити, що про ці справи говорили в конґресі дуже багато, як в палаті репрезентантів, так і в сенаті. І то говорили не тільки про бездомних жидів, чи про поляків, але й про інших нещасливців, що походять з малих країв. Тільки про українських біженців не було кому сказати! Наприклад, поляки-біженці мають постійних оборонців в американських конґресменах з польського походження. Жидів боронять навипередки найвпливовіші сенатори чи конґресмени, не тільки ізза слушности справи, але теж і тому, що рахуються з політичними впливами американських жидів. Та американські українці не мають ні конґресменів, ні сенаторів, що булиб з української крови, ні не мають таких впливів, щоб вони заважували, та щоб могли з ними рахуватись політики, сенатори чи конґресмени. Тому і так тяжко добитись американським українцям „до престола", себто до високих і впливових осіб, а навіть як і до них дійдуть, то ще тяжче переконати, їх, щоб забрали публично слово в обороні прав українського народу на вільне життя, чи хоч взяли в оборону українських скитальців, яка то справа тепер така актуальна. Очевидно, що це головно тому, що ніхто з них не хоче дразнити українською справою Росії, Сталіна, Кремль.

Така є дійсність. Та це вільна Америка! А американська свобода характеристична ще й з цього боку, що тут завжди можна знайти когось, що навіть в найтяжчих і найскладніших обставинах таки відважиться взяти в оборону нещасливий і покривджений нарід, хоч би то було не-політично й хвилево непожаданим. Таких людей не бракує і в конґресі. Головна справа, щоб вміти таких людей знайти і правдиво та справедливо їх поінформувати, а то й переконати, що це є в інтересі Америки якусь кривду усунути, чи до неї не допустити. А коли мова про сенаторів і конґресменів, то заважує ще й те, чи якусь справу видвигають їхні виборці. Ось того останнього ми, американські українці, часто не доцінюємо. І тому це занедбуємо, хоч знаємо, що інші так не поступають, а через те тут і там чогось добиваються!

Конґресменка Клер Бут Лус сама визнала, що дістала матеріяли про справу українських біженців. Знаємо, що про це подбали її виборці з стейту Конетикат, а які є з українського роду, а теж подбали про це й інші. Та в подібний спосіб треба поступати і з іншими конґресменами і сенаторами. Треба так поступати цілому загалови, а не тільки поодиноким орґанізаціям, чи одиницям!

Президент: людина чи машина?

Упродовж останніх 2—3 тижнів зчинилася між ґазетярами делікатна борня в поглядах на діяльність та особу президента Герія С. Трумана. Колиб це не писали знані писці, могло воно виглядати на так зване „натягання" особи. Та тому, що про таке пишуть визначні колюмністи, то до їхнього писання треба привязувати більшу вагу. Воно теж вказує, якими дорогами працює американська система демократії. Отже про що йде?

Колюмніст Джордж Соколскі, розговорившися про зріст советської сили в Европі, приходить до висновку, що це сталося тому, що Злучені Держави не сповнили обіцянок, які були проголошені, ще заки війна покінчилася. Внаслідок того Америка втратила на повазі в Европі і в цілому світі, а цьому винна нерішучість президента Трумана в заграничній політиці. Щоб це по можности направити, пожадана є зміна на становищи американського міністра заграничних справ, тобто теперішнього секретаря стейту, Джеймса Ф. Бирнса, котрий за таку політику відповідає.

На подібну тему розписався бувший підсекретар стейту, Сомнер Велес, який твердить, що відмова Советів, взяти участь у Дорадчій Комісії Далекого Сходу вказує на недостачу проводу Америки в світовій політиці. Мабуть тому, що Велс це бувший підсекретар стейту, який мусів зрезиґнувати із свого становища тому, що не погоджувався з тодішним секретарем стейту Корделом Голом, він ніщо не згатує про президента, але приписує ці недостачі лише секретаріятови закордонних справ.

Цілком інакше поставив справу колюмніст щоденника Ню Йорк Гералд Трибюн, Волтер Липман. Він вітверто береться до самого президента, каже: „Коли президент розуміє, яка велика є небеспека, у яку його втягають, то він не виказує назверх, що він знає, в котрий бік повернути, щоб виминути небеспеки". Потім Липман терпко додає, що ані Труман ані його кабінетні урядовці, які ведуть заграничну політику, не посвячують доволі часу та енерґії на передумання великих справ, які самі насуваються. Всі ці люди разом з президентом дуже роботящі люди, але вони заняті так дуже, що навіть не стає їм часу на передумання великих питань дня, які висять над нацією і над цілим світом.

Поставивши в такім світлі президента й його цілий кабінет, Липман береться вчити президента малощо не так, як мама дитину, як він має передумувати важні справи. І каже: „Він повинен скликувати правильно щодня наради з чотирма своїми кабінетними урядовцями, які ведуть закордонні справи і на тих нарадах, а не інакше вирішувати всі військові, політичні й економічні питання політики". Потім ще каже, що президент не повинен займатися відповіданням на телефони, посвячувати час на відбування конференцій чи побачень на те, щоб лише подати комусь руку, бо це забирає йому час, зовсім непотрібно.

Та в тійсамій ґазеті пише інший колюмніст, Марк Соливен. Вн згадує про статтю Липмана, називає поради його для відбування щоденних нарад президента з важнішими членами кабінету порадами розумними, але не практичними. „Номінально рішення і політика виходять від президента, хоч не надто строго" — пише Соливен. Це тому, що през. Труман зовсім не є себелюбом і не є зарозумілий на свою думку. Він звичайно видає рішення після нарад з головами відповідальних департаментів отже в заграничних справах після нарад з секретарем стейту. Трудноці полягають у тому, що деякі справи загалом не даються вирішити, а їх треба полагожувати. А найважніше, що Труман є людиною з певним характером і від нього не можна вимагати „драстичної зміни його способів праці", як цього домаґається Липмен.

Як приклади велитенської праці президента подає Соливен таке: усереду президент виголосив до конґресу послання про військовий вишкіл; у суботу того самого тижня промову про наші заграничні справи; а у вівторок уже говорив по радіо про внутрішні справи, звязані з реконверзією. Кожна з цих справ вимагає основного передумання, а на це треба тижнів часу.

Інакше дивиться на цю справу колюмніст Тамес Стовк. Він пише: „Спокійно і терпеливо президент Труман кладе перед конґресом різнородні частини широко закроєної суспільної програми для поправи краю... Крок за кроком президент розвиває і вияснює перед населенням краю цілу низку справ, які він предложив конґресови суцільно перед кількома тижнями. Під теперішню пору йому перешкаджають люди з консервативних демократів з Півдня і републиканці у конґресі. Вони заблькували таку справу, як зарада безробіттю і поширення обеспечення на випадок безробіття.

З цього виходилоб, що критика діяльности президента повстає в декого не так із бажання зарадити лихови, коли це лихо існує, але навпаки, з бажання вишукувати трудноці для президента на те, щоб не допустити його до здобуття надто великої сили, яку він осягнув би через переведення в життя велитенських проєктів. Та це вже звязане з боротьбою двох головних партій за владу.

Та вже найпростіше вияснює важке положення президента колюмніст Пітер Едсон, коли каже: „Після менше ніж вісім місяців оцеї найвищої почести, яку край може на когось вложити, Гері С. Труман з Мизурі переконується, що заняття президента не є жартом. Усе, що він лише зробить, розбирають з чисто особистого погляду такі люди, яких він ніколи в життю не знав, ані не бачив. Гері Труман волів би тепер бути знову сенатором ніж президентом. Але це не є копнення, на яке Гері Труман негодує. Кожен політик мусить бути приготований на критику за його урядові діла і він привикає до критики. Зате він дуже негодує на критику за такі поступки, які є чисто людської натури. Він поїхав на весілля і був старостою. За те його скритикували. А як би він так був відмовився, булиб сказали, що гордовитий. Сяк, чи так, його булиб вибили... Отже чого то властиво люди не вимагають від президента Злучених Держав!"

Микола Чубатий.

Американсько-анґлійська політика та справа України

I.

Покинули анґльосаські держави справу свободи народів чи не покинули? Це є питання, що на дні душі млоїло кожного свободолюбного чоловіка. Чи засади, проголошені президентом Рузвелтом та премієром Чорчилем в Атлянтійськім Чартері та в дефініції про Чотири Свободи Людини, ще мають своє значіння, чи стали вже звичайним свистком паперу? Фразами, киданими в часі, коли треба було воєнного запалу міліонів американців та британців, серед яких сотні вояків своїм походженням звязані з низкою народів Европи, нині поневолених Советами! Ось таке насувалося критичній людині, що дивилася відкритими очима на теперішну націоналістичну Европу. Відповідь на ці питання дістав світ в заявах президента Трумана та представників анґлійського уряду.

През. Труман про справедливе замирення світа.

Президент Труман, використовуючи свято американської фльоти в Ню Йорку в дні 27. жовтня виголосив промову, що напевно стане історичною, як 14 пунктів през. Вилсона. Ревія потужної американської фльоти в нюйорськім порті, найсильнішої фльоти на світі, сама за себе немов говорила, що оця сила новочасної американської техніки та багатства поставлена на услуги тих засад, що їх проголошує през. Труман до цілого світа.

През. Труман властиво не проголосив нових засад світового замирення. Він тільки в імени американського народу нині, коли Америка вже перемогла, взяв на себе відповідальність подбати про зреалізування всіх тих засад повоєнного світа, що їх проголосив його попередник, през. Рузвелт, в обставинах куди гірших, бо ще тоді, коли перемога не була в руках Америки, а переможні армії націстичної Німеччини всюди ломили опір свободолюбної людини. Саме в цім величезна вага промови през. Трумана.

„Заграничша політика Злучених Держав", говорив през. Труман, „є твердо основана на підставових засадах слушности та справедливости. Переводячи ці засади, ми будемо сильно триматися того, що ми переконані, що є слушне. Ми не дамо ніколи нашої згоди на компроміс зі злом".

Дальше зясував през. Труман засади американської заграничної політики, охоплені в 12 точках, що наділі є повторенням та розширенням засад Атлянтійського Чартеру. „Ми віримо", говориться в другій точці, в постепенне привернення суверенних прав та самоуправи всім народам, що їх вони стратили через чужинецьку силу".

Наступна точка говорить: „Ми не дамо згоди на ніякі територіяльні зміни в ніякій частині приязного нам світа, хіба, що на це буде згода заінтересованого народу виявлена свобідною волею".

„Ми віримо", говориться дальше, „що всі народи, які є підготовані до самоуправи, повинні дістати право свобідно вибрати собі власну форму влади, свобідно переведеним вибором, без вмішування якогонебудь посторонного джерела. Це є важне так добре для Европи, як в Азії, а теж в західній півкулі".

Президент Америки свідомий того, що працюємо в недосконалім світі, тому ці засади нерідко не можна буде перевести відразу, завтра чи наступного дня. Одначе вони будучи провідними засадами американської політики так довго, аж доки не будуть зреалізовані.

Анґлійський уряд принимає засади през. Трумана за свої.

Проголошені засади американського президента цілий світ приняв з повним вдоволенням, бо вони відкрили проміння надії для народів, що опинилися під червоною кріавою диктатурою. Навіть советська преса мусіла прокотнути цю гірку піґулку з удаваним вдоволенням. Та дійсна реакція Советів виявилася скоро. Кілька днів по промові през. Трумена промовив советський комісар заграничних справ Молотов, ставлячи домагання до Америки, видати їй секрет атомової бомби.

На віщо Советам секрету атомової бомби, коли вони погоджуються на справедливі засади през. Трумана, це вже справа секретів Кремля. Досить, що ультимативна промова Молотова викликала реакцію в анґлійській палаті громад, де промовив з одного боку співавтор Атлянтійського Чартеру, бувший премієр Чорчил, тепер вожд опозиції британського уряду Його Королівської Милости.

По Чорчилеви промовив також секретар закордонних справ Ернст Бевін.

Замітне, що й бесідник від уряду та бесідник від парляментарної опозиції вповні зі собою погоджувалися, що є тільки доказом, що назовні, супроти чужих, зрілі народи тримають все стислу солідарність. Де йде про добро британської імперії як цілости, немає різниць поміж представником уряду та представником опозиції. Вартоб тої політичної культури навчитися тим українцям, що то перед чужими витягають внутрішні браки українського життя та ними воюють проти інтересів цілого українського народу.

Бувший премієр, Винстон Чорчил, навязав виразно до промови през. Трумана і до промови комісара Молотова з попереднього дня. Чорчил вповні апробував засади, виложені американським президентом, та рішучо відмовив права Советській Росії думати про війну атомічною бомбою тоді, коли цілий світ думає про мир.

Британський секретар заграничних справ, Ернст Бевин, так само підписувався вповні під засади американської політики, виложені в мові през. Трумана. Він погоджувався з Чорчилем, що Росія не може домагатися вияву секрету атомічної бомби, а був за те, щоб це нове знаряддя смерти було віддане до диспозиції Ради Беспеки Орґанізації Обєднаних Держав, та щоби могло бути вжите тільки виключно проти майбутнього наїзника на спокійні нації.

Немає сумніву, що стоїмо ми перед двома фактами. Перший факт це той, що поміж демократичними державами та Советською Росією панує стан крайного недовіря, яке виходить з політичної структури двох різних типів держав — демократії та диктатури, як теж з двох різних психік народів — західного світу та напів европейської, напів азій-

---

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

118) (Всі права застережені)

Хотів Безхатний подивитися на своє наслідство й не наважився. Здаля глипнув на червоне безпомічне сотворіння. Нераз бачив ґарненьких, біленьких людських немовлят, думав, що такими гарними вони вже й родяться. А у них щось червоне, з великою головою! Аж зжахнувся. Що буде, як воно й зістанеться таким червоним?

— То воно завжди буде таке червоношкіре? — з острахом питав бабуні. Та заспокоїла питанням на питання:

— А самий ти інакшим, думаєш, родився? Завжди, за пару тижнів побіліє!... Гарна дитина, фунтів зо сім певно ваги має.

Безхатному відлегло від серця.

— Хлопець, чи дівчинка? — питав з полекшою в голосі.

— Хлопчисько!

Бажав подивитися самий ближче. Але бабуня нагнала його зо спальні. Закомандувала принести балію теплої води, треба було викупати поліжницю і малого. Принісши бажане — молодий батько цікавився, як немовля годуватимуть, хотів його добре роздивитися, та бабуня нагнала його з хати без милосердя.

Все обійшлося щасливо. Безхатний не бажав, щоб Надія кормила дитину власними грудьми, бо й слабою вона чулася. Тільки жінки, модерною цивілізацією не зіпсуті, мають на ту справу свій погляд. Ніщо у світі не заступить дитині молока його матері. Не хочуть кормити своїм молоком дитини такі лише жінки, що звання матері негідні, красуні-моднярки, бож зіпсується форма грудей! Красуні ті, правда і дітей не бажають. Замісць водитися й бавитися з дітьми — бавляться з котиками й кімнатними песиками, зводять нінащо саме призначення подружжа. Пестять і виціловують тих звірят, та так щиро, що вони з пестощів здихають...

До двох тижнів Надія виздоровіла, прибрала людський вигляд дитина. Безхатний завжди обходився з дружиною ніжно, лагідно — тепер свою уважність до неї подвоїв. До тяжчої роботи недопускав. Вона з кожним днем гарнішала, повніли, наливалися рум'янцем щоки, поповніли груди, дійшов до нормального вигляду округлий стан. Часто підводив дружину до зеркала, пригадував її страхи перед нарodженням сина. Щаслива й задоволена Надія соромливо червоніла, ховала обличча на грудях чоловіка. В поривах щирости говорила, що справді, мало трапляється на світі так дібраних пар.

А в осені на молочення треба вже стало машини: акрів з вісімнацять засіву руками не обмолотиш. Зо сім засіяних акрів мав сусід. Власники молотарень не дуже похочували їхати за шість миль на півдня роботи. Обіцяли приїхати аж по скінченні молочення по сусідах, якщо погода служитиме, та й то за дорожчу оплату. Снопи в полі знов не стоятимуть. Безхатний звозив снопи з дружиною. Сусід подався знов найматися на жнива. Безхатний накидав снопи — дружина сортувала їх на возі. Коней дарма не ганяли: набирали такі вози, що й два наймитівські не дорівнялиб. Добре годовані коні не перемучувалися, та й дорога недалека. Снопи складали у стирту так, щоб між них могла заїхати молотарня. І знов шаліли, начеб щойно вчора побралися. Вона злазила з високого воза, а він, по хлопячому сковзнувши по снопах, хапав її на руки, виціловував. Виспівуючи снопи скидали, зо співом їхали в поле.

Намолотили зо три сотки бушлів самої пшениці, з півтори сотки бушлів вівса. Їсти мали що, мали пару соток долярів складеного гроша. Зимова праця Безхатного писанням також принесла сотки зо дві долярів, тільки не від канадійських часописів. Купили ще одну корову, двоє телят, на молоко для малого купили дійну козу. Жити можна зовсім не бідуючи. Але непосидюча степова вдача Безхатного, його енерґія не могла з біздільністю помиритися. Молодята надумали трохи пшениці продати. Знали про низькі ціни, одначе не знали її напевно, бо з компанійним грошоробством ще не доводилося їм так близько стикатися. Знали з часописів, що у Форт Вилйем ціни за пшеницю хитаються між 35—60 центами за бушель в залежности від якости. Доставу до Форт Вилйем обчислювали на пять, а нехай на вісім центів від бушля. Щось від їх трьох соток бушлів відійде, коли в елеваторі пшеницю перечищуватимуть, нехай по два центи на бушель. Виходило по обчисленням десять центів. Пшениця переважно з цілини, якщо й не піде вся в перший так зв. „ґрейд", то ні в якому разі не буде нижче другого. Це вийде по яких 57 центів бушель, а віднявши кошта перечищення і достави — по сорок сім центів. Двіста бушлів продавши — всеж нова сотка долярів.

Але молодята обчисляли справжних цін не знаючи. Безхатний говорив з сусідами, що вже літ по пять жили в околиці, тільки вони не могли певних інфромацій дати. Від завідуючого елеватором довідався про ціну. А та ціна за саму доставу до Форт Віліям виносила 28 центів від ста фунтів, тобто трохи не сімнадцять центів від бушля. Сім-вісім бушлів відійде при перечищенні. Колиб хотів затримати пшеницю на якийсь час в елеваторі — треба заплатити знов по пів цента від бушля... Виходило, що за свої дві сотки хліба молдята зможуть дістати яких півсотки долярів. Завідуючий елеватором давав їм зrори по четвертаку від бушля. А в той же час тона отрубів коштувала двадцять два доляри. За тону отрубів-корму для худоби; — треба віддати дві й три четвертини тони пшениці-корму для людей.

(Дальше буде).

ЩО ПИШУТЬ?

СЬОГОДНЯ ТИ В ГАЛИЧИНІ, ЗАВТРА НА КАМЧАТЦІ...

Цей лист втікача до стриєчної сестри в Америці. Пересилаючи лист до редакції, вона пише:

„Прошу Вас помістити цей лист у „Свободі". Нехай світ знає, чому наш народ мусить покидати рідну землю".

* * *

Дорога Сестричко: Велика радість у нас панувала сьогодні, з нагоди отримання листу від Тебе. Це перший лист з Америки по 5 роках. Усі четверо дуже щиро Тобі дякуємо за це, рівнож за це, що Ти нами заінтересувалася. Діти наші зраділи, що хоч одна тітка ще живе. Питаєшся нас, чи ми не мали листа з Галичини. Сміятись хочеться, а рівночасно й плакати. Ви, сердеги, взагалі не визнаєтесь в ситуації, яка існує в Европі, а зокрема на наших землях. Зрозумійте раз на все, що в нас господарять большевики, а їхня країна для інших щільно замкнена. Кожний громадянин там дрожить зі страху, щоби, борони Боже, не написав до нього хто із заграниці, бо будуть його підозрівати за звязок з чужою країною, а з тим і за шпигунство. Це раз. Друге: зараз у нас нема ще пошти з другими краями, тому я не пишу впрост, а за посередництвом вояків. Дальше: доля багатьох людей з Галичини невідома. Чому, спитаєте? — „Радянський Союз" це величезний простір. Сьогодні ти в Галичині, а за кілька тижнів можеш бути на Камчатці. Ви цього певно не зрозумієте, та тому я не дивуюся. Бо Ти питаєшся, чому ми в Німеччині, а не вдома, та й ще захочеться нам Америки. Бодай так нашим „добрим опікунам" було так легко дихати, як нам рідну землю кидати, дітям моїм школу та родинне життя, а мені з директора школи стати звичайним чорним робітником. Ви тоді щойно нас розумілиб, як би самі закоштували цього щастя, так як ми його зазнаємо.

Описати все в листі годі, бо це не був би лист, а велика пачка паперу. Хай Вас Бог хоронить від цього щастя. Дуже жалко нам, що Ти не подала адреси другого швагра, бо ми моглиб до нього до Франції написати. Ми живемо в американській смузі на границі Франції і туди виїздять американські вояки на урльоп. Тепер в американській зоні вже урухомили пошту для цивілів, але до Америки ще не можна писати.

Чому ми хочемо дістатись до Америки? По перше тому, що не хочемо вертатися до Галичини, бо там жити неможливо. Большевики нікого на його давнє місце не пускають, а висилають дальше на схід. А тут нас вічно напоминають, щоб ми усі верталися до краю, бо большевики цього домагаються. Ми всі постановили зробити собі смерть, як би так нас приневолили їхати до них. По друге: життя в знищеній Европі тепер дуже важке. А по трете: нема виглядів на мир. Тому для самих дітей я хотів би кинути Европу раз на все, цю нашу так гарну, а так нещасливу батьківщину.

Як би я мав певність, що за один, два, або три роки наші землі будуть мати інший устрій, то я з ріднею побідував би, а відтак вернув би. Але як там остане так навсе, то краще до Вас дістатися і тому прохаємо Вас допомоги, за що будемо вдячні. Ми не думаємо їхати, щоб Вам стати тягарем, але, якщо приїхалиб, ми працювалиб на кусок хліба. Головне, щоб нас силою не післали до большевиків, бо тоді наше життя скінчене. Отже може є яка можливість, щоб нас американці не вислали до большевиків. Як є, то допоможіть!

Ми всі четверо здорові, я працюю як звичайний робітник, діти пішли до школи. Живемо як цигани, бо життя важке. Харчі дістаємо на картки, отже все що можна витримати, як би не страх перед большевиками.

Відносно... то слаба надія, що він живе. Я говорив з одним чоловіком, який сидів з ним в карнім лягері як арештований. Він каже, що слаба надія, щоб він витримав. Знов... був при війську, а потім здезертирував, а де дівся, не знаємо. Чи Ти пригадуєш собі... з...? Його большевики вивезли на Сибір, як багато соток інших. Тому кожний з нас боїться того раю...

Нагода їздити кіньми для американських вояків в Ісляндії.

Американські вояки, стаціовані в Ісляндії, мають нагоду їздити на кони, на лещетах, ховзатися і вправлятися в інших родах спорту. Правильна армія дає нагоду воякам подорожувати, бачити світ, перебувати пригоди, дає забеспеку і нагоду до вишколу. Армія приймає зголошення від кваліфікованих цивільних людей у віці 18—34 літ життя.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН (САВТ), Н. Й.

Праця місцевого допомогового комітету.

Нещастя світу, а зокрема рідного краю відбилося і в нашій малій громаді. згуртованій при українській католицькій церкві св. Миколая в південній частині Бруклина. З початком травня зійшовся досить численний гурт людей на збори, рішили заложити місцевий Український - Американський Допомоговий Комітет, вписати його в члени Злученого У. А. Д. Комітету у Філядельфії і змісця розпочали роботу в двох напрямах: збирати одіж і гроші.

Одіж зносять люди до церковної салі під ч. 258 — 19-та вулиця, а з відти відвозять її автами до складниці в Ню Йорку громадяни Яків Либа і Максим Рибак. Збірку гроша переводиться тепер книжечками, а їх розібрали Іван Гулей, Семен Угорчак, Максим Рибак, Петро Рибка, Петро Бабухівський, Марія Демидчук, Петро Когулька; Атанас Гулей. Перед тим жертви складали люди при нагоді або на зібраннях. Крім цього переведено збірку на принятті з нагоди приїзду ветеранів 21. жовтня. До 5. листопаду зложили жертви такі громадяни й громадянки:

Яків Либа $60, а по $35: Іван Гулей, Семен і Марія Демидчук; по $30: Григорій Заборський і Семен Угорчак (окремо цей громадянин зложив ще через „Свободу" $100); по $25: Сестрицтво Апостольства Молитви, Бр. св. Миколая, від. 293 У. Н. С., Тов. „Любов", від. 111 У. Р. С., Дмитро Мотлюк; по $20: Атанас Гулей, Іван Ластовецький, Іван Лебединський, О. Дерех; Іван Дикий дав $15, а по $13: Василь Мисик, Максим Рибак, Анна Томашевська; Прокіп Кашуба дав $12, а по $11: о. д-р Дмитро Ґулин, Федір Николяк, Йосиф Гуменюк; по $10: Петро Рибка, Марія Біяс, Петро Бабухівський, Іван Валіґунда, Андрій Гречух, Френк Данильчак, Анна Курилова, Марія Міщук, Параскевія Музика, Іван Ільків, Анна Сисак, Олена Тшаска, Іван Федишин.

Дальші жертви такі: по $8: М. Волосянка, Петро Ставничий, Василь Лемич; по $7: Михайло й Софія Олійник, Гаврило Пирожок; Семен Купчак дав $6.50, а по $6: Марія Гамилв, Марія Войчишин, Григорій Кавара, Петро Когулька, Параска Кучер Марія Якубович.

Дальше по $5: Іван Боган, Андрій Данильчук, Онуфрій Гавришенко, Андрій Дуда, Параска Кудлак, Михайло Калбі, Іван Лобур, Теод. Свідерський, Йосиф Петроса, Бил Томашевський, Павло Стечишин, Марія Сельська, Григорій і Анна Пилипяк, Анна Чикало, Дмитро Цюпа, Василь Чоподайло, Іван Томішак, Анна Яремій; Меріон Гулей-Форд склала $4, Катерина Леховіт $3, а по $2: Сол Гофер, пані Кревська, Ф. Купей, Д. Лехман, Р. Либа, Текля Кавара, А. Козакевич, пані Г. Медсен, пані Мішало, Я. Флей, Софія Орищин, Анастазія Олексюк, О. Ріпка; по $1:50 зложили: Анна Федишин і Анна Шумило.

Вкінци по $1: Катерина Балич, Катерина Гулей, Анна Дуда, Марґарет Гамила і її сестра, Марія Когулька, Катерина Либа, Анна Либа, Маріон Либа, Анна Куриш, Софія Либа, пані Гуменюк, Марія Петренко, Марія Рибка, Олена Рибка, Юлія Свідерська, Христина Ратушна, Анна Серкес, Олена Олексюк, Анна Ріпка, Евгенія Угорчак, Марія Угорчак, І. Каштанюк, І. Стренк, Г. Стрепка, Н. Н.

Разом зложено $832.50, з того вислано трьома наворотами до централі у Філядельфії загальну суму $715, решта остає в місцевій касі. Окремо складають члени членські вкладки по $1 на адміністрацію, але їх тут не виказується.

За місцевий У. А. Допомоговий Комітет:

Іван Гулей, голова;
Семен Угорчак, касієр;
Марія Демидчук, секр.

— о —

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Листопадове Свято.

В неділю 4. листопаду відбулось торжественне свято української визвольної боротьби й соборної державности в салі Укр. Прав. Громади. Парафіяльний мішаний хор, дівочий, і діточий Рідної Школи, під управою о. Цукорника, та Хор протестантської церкви під батутою проф. Ю. Кириченка, виконали концертову багату програму. Саля була виповнена по береги.

Свято почалось виступом мішаного, жіночого й діточого хору під управою о. Цукорника, що відспівали американський гимн, й молитву „Боже Великий Єдиний". Парох церкви, прот. о. Весоловський, вступним словом привитав учасників свята, зазначив вагу і ціль святкування листопадових днів, завізвав присутніх з цьої нагоди зложити пожертви для потерпівших братів українців від жахливого воєнного знищення. На згадку про упавших українських героїв, о. Весоловський просив присутних повстанням з місць віддати глибоку пошану тіням героїчних постатей визвольної боротьби. Відтак залунали стрілецькі пісні „Коли ми вмирали", „Їхав стрілець на війноньку" і „Журавлі" в чутливо мельодійному тоні, за що публика надгороджувала грімкими оплесками.

Святочний реферат в англійській мові виголосив о. В. Буката, з Пасейку, Н. Дж. Бесідник річево порівнював невдачі французького й українського народу. Подібно, як Франція Україна переживає ці всі катаклізми фізичного знищення тільки на це, щоби в будучності могла переродитись в небориму націю.

По короткій перерві на сцені появився діточий хор рідної школи при прав. церкви, що зробив миле враження, бо програма їх пісень була переплітана також патріотичними деклямаціями; „Не плачте Батьки"... „Чи нам забути"... і „Рідна Мова", а деклямували їх Івась Клепач, Люба Стасюк і Василь Томків, а сопранові соля відспівали: Івась Клепач і Зоня Марко. Публика нагородила діточий виступ радісними оплесками.

Промову на тему дня, виголосив В. Купчинський, пастор української протестантської церкви, на тему „з ким нам боротися". Головна суть бесіди полягала в цьому, щоб український нарід визбувся цього всього, що йому стояло на перешкоді до осягнення державної самостійности, себто, щоб не боротися зі самим собою і поконувати особисту, міжпартійну і релігійну нетолерантність.

Хор укр. протестантської церкви під майстерною управою проф. Ю. Кириченка відспівав пісні „Заквітчали дівчатонька Стрілецькую могилу",... „Ой Дністре", сопранове соло пані Поліщук, „Їхав Козак за Дунай"... „Ой видно село". Треба зазначити, що проф. Кириченко, як учасник визвольної боротьби спід славних Крутів, своїм мистецьким дириґованням наче заквітчав „Стрілецьку могилу" на цьому концерті, а його хористи списались чудовими фіналами.

Промову про значіння листопадових днів, виголосив о. Ю. Цукорник, помічник пароха, що як учасник визвольних змагань передав публиці образ славного минулого, та вказав, що нація, яка дала стільки героїв, а їм імя „Легіон", мусить дійти до своєї самосвійности.

Деклямував також свій власний твір М. Паньків, спеціяльно написаний на перший Листопад в якому є згадка про героїчну постать полк. Вітовського, що перший вів перед в будові ЗУНР. Конець поеми прибраний в гарну поетичну фігуру „Хай зорі стережуть стрілецьких могил", коли нема кому тепер їх стеречи.

Кінцеве слово виголосив парох о. Весоловський. На закінчення, ще раз виступив мішаний хор під управою о. Цукорника, а в пісні „Ой видно село" в супроводі хору, сопранове сольо, відспівала пані З. Семан-Перчишин з повним чуттям. Ще кілька добре підібраних на це свято пісень і національним гимном „Ще не вмерла Україна", закінчено пропамятне листопадове свято.

Нижче подається поіменний спис жертводавців, як також суму грошей, що вплинули на призначену ціль, як слідує: в церкві, на панахиді по упавших героях зібрано церковним Сестрицтвом суму $40.77, суму $45.00 зібрано в передні свята на поминальним обіді, по бл. п. молодім жовнірі Американської Армії, синови Гр. і Марії Волічинських, Михайла, а сума $403.14 зібрано в часі свята на ту останню зложились такі жертви:

По $10: І. Кучмак, В. Бріль, П. Чорноокий, Л. Миронюк і пані С. Ярич.

По $5: К. Стасюк, Сойка; С. Боиґідир, М. Чорноока, І. Урбан, Д. Кузелецька, Й. Городняк, Й. Буката, Д. Помейчук, А. Сітка, Врублевський, Д. Сіротенко, П. Тибор, С. Скульський, М. Євуш, о. прот. Весоловський, Я. Пшик, І. Кубарик, М. Кравчук, о. В. Буката, П. Гнатів і нечитке імя також $5.

По $4: І. Ушитко. По $3: В. Каспрук, В. Черватюк, П. Марко і А. Томаш.

По $2: Н. Першин, І. Реґа, А. Й. Копчак, С. Даценко, М. Гаврилюк, П. Котлярчик, М. Барбарич, М. Микитишин, С. Черватюк, Боднар, Короташ, Левицький, І. Кучовський, І. Макарик, В. Воскобойник, Й. Білянський, І. Шереґа, Л. Мороз, Н. Грицишин, С. Гірний, А. Качмар, Т. Чоп, В. Ярич, П. Дичко, К. Миронюк, Ю. Мордович, Н. Лебідь, Стругар, В. Мамчур, А. Баран; С. Денис $1.50; М. Александер $1.25.

По $1: Т. Приймак, М. Лехіцька, В. Мольнар, Демко, В. Юрківський, І. Марко, Г. Кіпіч, Мольнар, М. Коза, М. Прокопів, В. Конкульовський, П. Шевчук, А. Марко, Г. Бабіцька, С. Черевата, К. Янкощук, І. Монстранський, О. Віканська, Ю. Марищук, Т. Грінков, Т. Вишивана, М. Рубанець, А. Гарпула, К. Добрянський, Н. Яцентий, А. Простух, А. Ґудз, М. Михалевич, І. Чубай, Є. Онищук, Гаврак, І. Марунчак, Й. Кукура, П. Миськів, Л. Безручко, А. Марчак, В. Стасюк, М. Шпак, А. Скульська, Т. Ящишин, К. Марунчак, А. Баран, Л. Клепач, Л. Вітенко, Н. Прокопів, Т. Івансечко, С. Сивак, А. Копчак, П. Баран, А. Івасечко, К. Сивань, Х. Бончак, Й. Крицун, А. Сивань, П. Богачик, В. Барасюк, В. Попович, М. Федорик, Н. Ґураль, А. Бріль, М. Федорів, М. Ґловацька, А. Харук, А. Грицишин, М. Хитрик, Драган, М. Осадчук, М. Попович, Я. Тарас, В. Буката, Д. Томків, М. Костирка, Л. Клапчак, В. Жеребецький, А. Приступа, І. Дунець, К. Ядловський, К. Сеник, Марко, І. Шевчук, М. Близнак, М. Малько, М. Ґураль, Й. Кукура, І. Гудима, Н. Януш, М. Стечишин, Н. Данилюк, А. Маліцька, А. Ґурна, М. Кучма, М. Николик, С. Літков, М. Дутко, Т. Тертичний, І. Ґуралюк, В. Ґасій, Е. Скоревич, Й. Убанич, Глинський, Станиславська, В. Лутак, М. Мельник, Н. Мороз, М. Кравчук, А. Баран, М. Сукар, К. Самосюк, Ю. Кравчук, Федорів, І. Баран, М. Редчук, С. Гаврилюк.

$18 з підписами Н. Н., деякі підписи нечиткі, а решта дрібними грішми.

З того вислано на руки допомогового Комітету суму $414.14, а $25, на працю Конгресового Комітету. Оставшу суму $50 оставлено на покриття коштів.

Учасник свята.

ської Москви. Другий факт, потішний для свободолюбних народів та свободолюбних людей, це той, що Америка та Британія рішені затамувати поширювання большевицької неволі над народами Европи. Вони рішені звести так звану сферу впливів совєтської Росії до зера та в майбутности дати всім народам світа змогу стати господарями на власній землі.

Промова през. Трумана підкреслює незаперечене право кожного народу створити собі таку владу, яку той нарід собі бажає, без якогонебудь чужостороннього натиску. З другого боку Америка не погодиться на ніякі нові завойовання Советів, якщо населення заінтересованої країни не мало змоги свобідно висказатися, яку форму влади воно для себе вибирає.

В цій справі засади през. Трумана йдуть дальше ніж друга точка Атлянтійського Чартеру. Друга точка Атлянтійського Чартеру говорила тільки, що ніяка країна не буде перенесена спід влади одної держави під владу другої без виразної згоди населення. Віднісна, третя точка мови през. Трумана, говорить не тільки про право народу висказати свою згоду, яку хоче, але також дає право свобідно висказатися, чи може хоче населення вибрати собі іншу владу ніж ті дві дотепер рішні. Наділі є це немов відродження вильсонівського права про самоозначення народів.

Таке розуміння волі населення живото заторкає теж території українського народу, свіжо окуповані большевиками.

(Докінчення буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

300-ЛІТТЯ МОСКВИ

Москва приготовляється святкувати 800-ліття свого істнування в 1947.

Вісім століт існування Москви це довгий час (хоч щоправда вона багато молодша від Києва, який вже 300 літ передтим був значним широко відомим містом).

800 літ тому Москва була маленьким селом, над рікою Москвою, яке належало до помістника Кучки. Від нього забрав те сільце князь Юрій Довгорукий, син київського великого князя Володимира Мономаха (1113-1125), обгородив горб парканом, і там замешкав.

Початки Москви припадають на роки 1147-1156.

1224 прийшли на Україну татари (монголи). Вони Україну розгромили, так що багато населення втікало у спокійніші сторони на північ і на захід.

Одначе Москва піддалась татарам і прийняла неволю.

Московщина була в неволі татарській коло 240 літ, від 1240 до 1480.

Татрська неволя була тяжка. Татарський хан оставив князів на місці, але для збереження влади вони мусіли їздити до нього по "ярлик", або указ. Перед ханом вони мусіли клякати на коліна, й мусіли кланятись ідолам.

Данину ханові платив ввесь нарід. Задля цього татарські начальники списали народ, і приходили збирати данину з військом, а як хто не заплатив, били його палками або забирали в неволю.

Крім данини князі мусіли також посилати ханові своє військо до помочі у боях.

Татарська неволя мала сильний вплив перше на Москву, а з Москви на громадське життя, владу, закони, військо, й спосіб воювання. Московська шляхта ще й віночалася з татарами, так що "татарщина" за 240 років оставила в Московщині глибокі основи для майбутніх поколінь.

За татарським звичаєм у Московщині прийнялось було відокремлення жінок, які терпіли родинне невільництво, мусіли виконувати й працю чоловіків.

Від татар Московщина прийняла й тортури, катування людей, каторгу, (примусову невільничу працю), далекі заслання, одежу, військові порядки, і вирядж. навіть низкі поклони перед володарями, чи представниками влади.

Від татар прийняла Москва принцип влади що все має бути підчинене державі, урядові. З часом вся Московщина покорилась тій політиці під давленням мілітаризму.

За татарським звичаєм князь приписував собі усю землю в межах своєї влади, "в інтересі держави". Панувала теорія, що князь був одинокий власник землі, а всі інші люди мали тільки змогу її вживати тимчасово.

В 1480 Москва визволилася з татарського ярма, але це з впливу на все життя й на діяльність влади, війська, громадянства.

Така була Москва коли Іван III, (1462-1505) вперше проголосив себе царем. Така теж була Москва царів Романових, від 1613 до 1917. Така вона була за царя Олексія Михайловича Романова, за якого в 1654 Богдан Хмельницький зробив Переяславську угоду.

З того часу минуло 291 років. В тім часі Московщина могла змінитись багато і позбутись "татарщини". Але вона не змінялась ні не позбувалась "татарщини", бо та система й спосіб життя помагали царям і їхній адміністрації удержатися в силі, держати московський народ в неволі, і через те нападати на другі народи, поневолювати їх, і накидати їм свою систему.

Татарщина, царщина й совєтчина це є трагедія Московщини, а з нею й поневолених нею народів, головно України.

Коли тепер Москва готується до святкування 800-літніх роковин свого існування, годі її історію інакше згадати як сумними словами, як історію неволі її, її держави, її народу, й поневолювання нею сусідів.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ВИПРАВДУВАВСЯ ПЕРЕД ПРЕДКАМИ! — Це найновіша фотографічна знимка японського цісаря, зняла американським фотографом в часі, коли Гірогіто сідав на поїзд, щоб поїхати до Унебі й там здати звіт у святині тіням своїх предків про війну і її сумний кінець.

ДИВНІ НОВИНИ

Протверезив корови кавою.

Звісна річ, що пяні люди протверезуються чорною кавою. А ветеринар д-р Г. В. Барнес, із Сускегенки, в Пенсильвенії, випробував тесаме на коровах з добрим успіхом. Дві корови залізли на сусідну фарму, де переховували яблока в окремій загороді. Яблока вже почали гнити і витворювався алькоголь. Корови засмакували і наїлися досита. За якийсь час почали звертати очима і поводитися по пяному. Ветеринар спробував давати їм чорну каву без сметанки і без цукру і це помогло, але „курація" тривала три дні.

Вояки — чесні люди.

У Лонг Біч, в Каліфорнії, напали бандити на готель Американського Леґіону і ограбили нічного менаджера, забравши портмонетки, які дали йому в переховання вояки, що прийшли на ніч. Ранком вояки голосили кожний поодиноко, кілько котрий лишив у перехованню. Показалося, що разом було $4,000, які Американський Леґіон звернув пошкодованим воякам. Незабаром поліція повідомила управителя, що найшла добичу, покинену бандитами, зібрану в валізку і вкинену до ріки. По обчисленню показалося, що разом було 11 доларів більше, ніж зголосили пошкодовані вояки.

ЇЖТЕ БАРАБОЛЮ—НЕ БІЙТЕСЯ ЗА СВОЮ ВАГУ

Тепер на ринку знова є стільки доброї бараболі, що споживачі можуть мати її скільки хочуть. Середний врожай сезонової баароболі, що зявляється на ринку в місяці вересні, має бути 32,781,000 бушлів, десь на 44 відсотків більший ніж минулого року. Департамент хліборобства радить в першу чергу спожити власне цю бараболю не тільки тому, що бракує інших продуктів, але цього роду бараболя, хоч і доброї якости, не тримається так добре.

Згадана сезонова бараболя є особливо добра для салат, помнята та печена, але треба їсти зараз-же по приготовленню.

Бараболя є корисна для здоровля; вона має в собі вітаміни „С" та „В" і багато крохмалю („старч"). Підчас споживання бараболі люди зовсім так не товстіють, як то звикли думати. Спеціялісти по справах відживлювання вказують на те, що люди товстіють не так від бараболі, як від тих річей, що їдять разом з нею.

Кождого роду бараболя смачнійша, коли швидко зварена. Треба так розрахувати час, аби бараболю зразу з печи подавати на стіл. Найбільш споживною є бараболя зварена в лушпинах. Варена картопля має в собі більше вітамінів ніж печена. Наколи хочемо варити картоплю без лушпин, то треба так обирати, аби вони були дуже тоненькі. І то перед тим, як варити.

Сподіваються, що врожай бараболі за 1945 рік (разом — ранньої, сезонової та пізньої) дасть яких 420,000,000 бушлів. Це буде третій, найбільший врожай бараболі в історії Америки, на 11 відсотків вищий від врожаю минулого року.

Сучасні запаси бараболі можуть задовольнити потреби як приватних домів, так і ресторанів. Зогляду на те, що майже всі люблять бараболю і що цього року є її подостатком, вона може замінити деякі інші продукти, яких нема у вистарчаючій кількости.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ПОШУКУВАННЯ

Стефан Смакоус, син Андрія, зо села Городниця, повіт Скалат, пошукує **Гриньки Скопика, Василя Винника і знайомих.** Писати: **Stefan Smakous,** Chateau Villette, Pont St. Maxence, OISE, France. Bq. 1334th L. S. Co.

Микола Петришин, зо села Хомяківка, повіт Товмач, пошукує тіток **Марії Петришин,** замужної **Симанюк, Анастазії Петришин і Семена Калинюка.** Писати: **Nicholas Petryshyn,** Chateau Villitte, Pont St. Maxence, OISE, France. Hq. 1334th L. S. Co.

1) **Юрко Сандуляк** (Бельгія) з села Карлова, пов. Снятин, пошукує вуйка **Миколу Симотюка.**

2) **Василь Дзера** (Бельгія) з села Залуже, пошукує **Василя Дзеру** сина Івана з села Бабинці та **Марію Дзера** з Залужа.

3) **Михайло Ґенза** (Німеччина) пошукує **Мих. Кифора** та **Евгена Білецького** (Золота Липа).

4) **Евген Стебновський** (німеччина) пошукує **Омеляна Ревюка.**

5) **Володимир Бачинський** пошукує **Михайла Гайворонського.**

6) **Михайло Реметар** пош. стрийка **Петра Реметара,** мабуть живе в Канаді.

7) **Григорій Стасюк,** з Вороняк, пов. Золочів, пошукує сестру **Анну Опеля,** з дому Стасюк, мабуть живе в Ню Йорку.

8) **Евфрозина Топольницька** з Сушиці Рикової пошукує **Петра Терлецького, Семена Петрівського, Розалію Шишлик** та **Христину Волянську** з дому Топільницька.

9) **М. Олексович** пошукує **Феню Олексович,** замужну **Романишин,** з Жерниці Вижної та **Івана Хомякевича,** мабуть живе в Канаді.

Листи до згаданих осіб та відомости про себе слати на адресу: **United Ukrainian Amercan Relief Committee,** P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa. U. S. A.

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет.

ТАРЗАН, ч. 1288. Ворожнеча.

На прохання Джени Губерт побіг, щоб принести гарячої води. Коли він щез з очей, звільнив крок.

Він зовсім не дбав про те, щоб помогти чимнебудь до ратунку старшого брата.

Зате дивний Дорк ввійшов в кімнату і ледви міг закрити радість з приводу того, що рани Конрада були важкі.

По хвилині він сказав до Тарзана і до Джени: „Ви мусите забратися негайно. Так наказав мій пан".